

nadmoć poezije nad svetom materijalne, konkretne situacije. Lalićev portret poetskog opredeljenja najbolje se očituje u potragama za skladom. Lalićeva poetika odiše vrhunskom pesničkom kulturom. »strasnom merom«, harmonijom, iskristalisanim jezikom i perfekcionističkim tenzijama fonetsko-morfološko-sintaksičkih rešenosti. U tom cilju Lalić dosledno čuva nasledeni jezik, trudeći se da mu preciznim vajaranjem da lepotu koja je se vekovima oblikovala u reči, i rečenom, trudeći se da vremensku putanju oblikovanja reči skratiti, odnosno da ubrza relativizaciju, i stvori novi osnov jezičke rezudenosti:

»Pamtim tu zvezdu
Mutnu kao rubinsko staklo starih čaša,
Tu zvezdu, tu otrovnu reč što razjeda tekstove
Pisane na vetrovitim kulama,
Pamtim taj nejasni sjaj nad brodovima
Sa zaustavljenim dnevnikom, u noći bez traga,
Na bonaci od kineskog tuša (koliko mogućnosti,
A ni jedan čitak znak!).

I dok su drugi pesnici jezičko-smisaono-vizuelnim lomovima tražili putanje modernosti, Lalićeva putanja »moderne« bila je u kontinuitetu od prve do ove, nedavno objavljene, zbirke izabranih pesama, koju je Lalić oplemenio do sada ne objavljenim ciklusom »Deset soneta nerodenoj kćeri«. Naravno, dok su drugi tražili prečiće Lalić je predano i uporno klešući znake svoje poetike bivao moderan, snažan, suptilan i autentičan.

Prirjeđivanje izbora iz Lalićevih poetskih ushićenja, i uverenja (prirjeđivač Svetlana Velmar Janković) izvršeno je sa merom i namerom. Namera da se sagleda dosadašnje stvaralaštvo ovog pesnika, i predstavi novo, uslovi- lo je meru od četiri okvira pevanja: *Vreme, vatre, vrtovi, O delima ljubavi ili Vizantija, Smetnje na vezama i Strasna mera*. Prva dva ciklusa poznačena su stihovima iz prethodnih izbora Lalićeve poezije (1961, 1969), dok su druga dva u znaku istoimenih knjiga. U četvrtom ciklusu funkcioniše, kao značajna komponenta ovog izbora, već pomenutih *Deset soneta nerodenoj kćeri*.

Zanimljivost Lalićevih stihova ogleda se, svakako, i u snažnoj kreativnoj relaciji, »strasnoj meri«, kako sam pesnik napisao, jer da bi opstala neizmjenjosa filozofska potka ove poetike — život-san-večnost — potrebno je iznaći pravu meru i strasno brušiti taj eksplozivni poetski materijal. Imaginacija život-san-večnost, koja se treperavo, skoro neuhvatljivo, preobražava iz oblika u oblik, iziskuje apsolutno ovladavanje poetikama, odnosno majstorstvo sopstvenog obuzdavanja. Lalić je, sigurno, majstor svoje »strasne mere«. Njegovu kreativnu autentičnost ukrašava mudrost posmatranja. Njegovog oko hvata poetiku nastajanja i nestajanja oblika, života, dok metafora, kojom se Lalić uspešno i obilato koristi, daje stvarnosni oblik pulsaciji promene. Zanimljiv je, svakako, Lalićev pesnički jezik. Stihovi Lalićevih pesama su svojevrsna, mnogoznačna, vizija u čijim temeljima reči-simboli postaju poetika i slika puteva, i putovanja, i zemaljskih, i nebeskih, ali i poetskih. Ova snažna poetska ozarenja jesu moć da se dosanjaju reč:

»Crno mastilo gusne u infarkt
Na vrhu nalivpera;

tako se jedna rečenica

transpozicija svakodnevnog saša radonjić

Delimir Rešicki: SRETNE ULICE
»Božidar Maslarić«, Osijek 1987. god.

Dobra je knjiga Delimira Rešickog — »Sretne ulice«!

Jedna od najljepših pjesničkih knjiga jugoslovenskih autora mlade generacije, koju sam pročitao poslednjih godina.

»Sretne ulice« su doista sretan spoj svega što sustavi savremenih poetika imaju, što su imali pa iznenada izgubili, što nemaju i nikada nisu imali. Rešicki svoje pjesme priča; no začudo one nisu narativne u pravom smislu riječi, on objelodanjuje svoju intimnu isповјest; no nijedan stih nije okrnjen nanosom patetike. Svi motivi figuriraju na fino ocrtanim vremenskim i prostornim granicama. Što ne znači da je poetika Rešickog statična, fiksirana. Čak naprotiv —

prava definicija bi bila da je to poetika koja se događa i upravo tim događajem plijeni. Navedeni graničnici nisu oni svojstveni konkretnom svijetu, već bitno pomjereni — kao sistem — u sfere zasebnog, delimiškog, kosmičko-uličnog poetskog poligona. Dakle, upravo tako; Rešicki jednom nogom korača tvrdom, asfaltnom podlogom gradskih ulica, a drugom nemarkiranim vasejenskim stazama. Okrenuti glavu lijevo ili desno znači vidjeti iste slike, ili pak sve sa jedne strane vidjeti kao odraz na drugoj, ali te naizgled identične konture se sasvim drugačije doživljavaju zbog različitosti kontekstualnih jedinica. Transpozicija svakodnevnog, kao doživljaj — minimiziranog, u poetski sistem apsolutnih vrijednosti je možda i najbitnija komponenta stvaralačkog postupka ovog autora.

Već sam u dva navrata upotrebio termin slika.

Slika je osnovno oružje i orude u rukam pjesnika Rešickog. Slika kao »iznenadni reljef psihe« (Bašlar) kod Rešickog prethodi stihu. Ali ne samo to: ona prethodi i ideji. Mislim da nije pretenciozno reći, da čitati-knjigu »Sretne ulice« znači hodati kroz galeriju munjevitihi slika Delimira Rešickog. Shodno distinkciji »mišljenje u slikama« i »pojmovno mišljenje« ovog pjesnika bez re-

prekida neočekivano, u neželjenj sinkopi. Prepisujem je, a u nastavku menjam Prvobitno zamišljeni smisao.

A dosanjati reč, ima li većeg izazova za pesnika, jeste kod Lalića povlačenje kolektivnog sećanja, koje, kao i reč, skuplja, kao i, već pomenuta, praška kosmičke međudistance, vrednosne valere kako proživljene prošlosti, ono i snevane budućnosti. Lalić-snevaj nije slučajno u centar svoje poetike postavio Vizantiju.

Stihovi Ivana V. Lalića jesu, zapravo stihovi krvnog znaka i kosmo- loške strele vremena što spaja vremena. Oni su svedočanstvo o progovoru vremena, o putevima poetskim koji prevladavaju dimenzije prostora, vreme- na i smrti, o stapanju Neba i Zemlje u neupitivu poetiku Svevremena.

uhvatiti neuhvatljivo? dušan todorović

Sećam se kokona, čaura svilene bube; još od najranijeg detinjstva. Ure- zale su mi se u pamćenje kao nešto što me privlači magnetskim moćima, svo- jim zlatastim sjajem. . . Uronio bih ruke u korpu punu čaura osećajući njihu- vu prisutnost, vazdušastu mekoću. Sva ta osećanja vratila su mi se, kao uspo- mena; nit na izložbi slika na svili Mire Đurić.

Vezu između vetra i svile nisam dugo tražio. Osetio sam njihovu kom- plementarnost i način na koji se dopunjavaju.

U dodiru sa telom mogu da budu veoma slični, ponekad nežni i blagi, a ponekad oštri i neprijatni; oboje su gotovo neukrotivi. Svila se otima, pada po svome, vijori se na vetru, ili, opire mu se svojom gustinom. A taj odnos iz- među vetra i svile je kao uhvatiti neuhvatljivo.

Dugačak je put da se iz kokona »bombyx mori« ispredu hiljade kilo- metra niti i od njih svila, ta lepa tkanina, a gotovo da je isto tako naporan i dug put slikara, pun razočarenja i zadovoljstva, da na taj neuhvatljivoj tka- nini odslika deliće imaginacije i sna. . .

Stoga, slikanje na svilki mora da bude zadovoljstvo. I igra koja zrači ne- posredno, jer izlazi iz primarnog dodira. Ali, iza lakoće i igre skriva se mu- kotran rad, vežbanje i misaonost, da bi se u momentu koncentracije izlile, iz svesti i sna, davno zapisane eidetske slike.

Brzo reagovanje i skladno ritmično ponašnje, kome u trenu predhodi misao, osnovni je i jedini način ponašanja slikara na svili. Jer u ovom slikar- stvu nema grešaka i ponavljanja poteza.

To suvereno vladanje tehnologijom, kroz koju je doživljaj doveden do jasne predstave, omogućava da slika zrači neposredno, svojim hromatski pri- jatnim i harmonijskim skladnim površinama. One su oivičene zlatnim linijama i uobličene u fenikse, zlatne ribe. . . ili su fantazmagorične vizije iz sna, mož- da, kosmičkih dubina. To su vizuelne bajke koje nas mame sa slikanih po- vršina Mire Đurić.

Stoga, ako je umetnost govor kroz igru i zadovoljstvo, u kojem umetnik daje sebe, onda se to sigurno može osetiti sa punoćom na ovoj izložbi.

zerve možemo svrstati u grupu autora koji svim svojim osobenostima pripadaju prvom određenju. Njegovi stihovni nizovi po pravilu počivaju na obrascima pardig- matičnih slikovnih serija. No, te serije nisu povoji izvjesnog konkretnog kostura pjes- me koji opstojava autohtono, već su orgni- zovane oko jednog bezvazdušnog, hladnog ali zvezdanog etimona. Ako, pak hoćemo da izbjegnemo promišljanja u apstraktnim kategorijama, onda možemo reći da ogolj- vanjem, obezlikavanjem pjesme D. Rešic- kog ostavljamo nešto veliko ali bez fiziono- mije i izvan svake definicije. Što, opet, govori u prilog ranije navedene teze o potonjosti ideje u odnosu na sliku.

Kompoziciono, knjiga je organizovana u sedam ciklusa od kojih je najkonzistentniji treći — TAJGET, SENTIMENTALNI GETO. Za kraj ovog kratkog zapisa o poeziji De- limira Rešickog, reći ću naslove ispod kojih su, čini mi se najvrjedniji stihovi

: »Sharon, vjerna žena«,
»Zene u unutrašnjosti još uvijek nose crne marame«, »svi oni koji spavaju sa čavlima u rukama« — prvi stih, »rekla je pogledaj« — prvi stih, »Pastiš o imbecilnim rokovnici- ma«, »Gravitacija«, jeste li ikada dobro po- gledali« — prvi stih i Snijeg, uvod u metafiziku

časopis za kulturu, umetnost i društvena pitanja, novi sad, katolička porta 5, telefon (021) 28-765

uređuju: silvija dražić, zoran đerčić, petru krđu, alpar lošonc, i miroljub radojković ★ glavni i

odgovorni urednik franja petrinović ★ tehnički i likovni urednik cvetan dimovski ★ sekretar redakcije radmila gikić ★ lektor mirjana stefanović ★ članovi izdavačkog saveta: bosiljka bojanić (predsednik), tanja đurić, biljana cvjetković, rada čupić, dušan radak, boško ivković, dušan mahailović, dušan patić, danica grubač, simon grabovac (delegati šire društvene zajednice), radmila gikić, radmila cvijanović lotina, vladimir kopicl, franja petrinović i čedomir keco (delegati izdavača) ★ izdaje nišro »dnevnik«, novi sad, bulevar 23. oktobra 31 ★ direktor nišro »dnevnik« jovan smederevac ★ osnivač pokrajinska konferencija saveza socijalističke omladine vojvodine ★ časopis finansira siz kulture vojvodine ★ rukopise slati na adresu: redakcija »polja«, novi sad, poštanski fah 190, žiro račun 65700—603—6324 nišro »dnevnik« our »redakcija dnevnika«, sa naznakom za »polja« (godišnja pretplata 2500 dinara, za inostranstvo dvostruko) ★ na osnovu mišljenja pokrajinskog sekretarijata za nauku i kulturu broj 413-152/73 časopis je oslobođen poreza na promet proizvoda i usluga ★ tiraž 2.000 primeraka